

Det norske markedet for jernbanetransport

Morgenmøte 30. april 2014

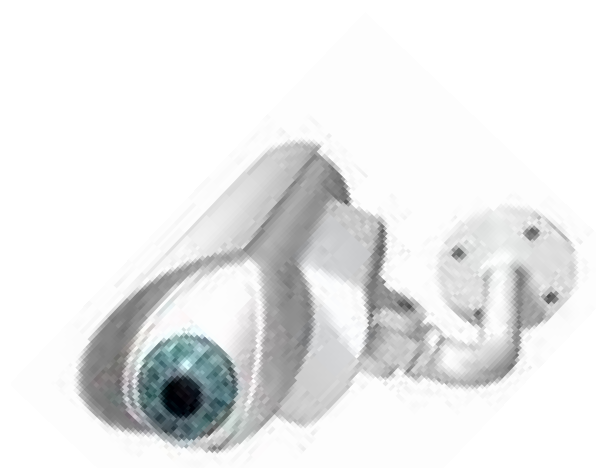

Statens **jernbanetilsyn**

jernbane • taubane • park og tivoli

Innhold

1. Introduksjon
2. Godstransport
3. Persontransport
4. Oppsummering

1. Introduksjon

- Hva er målet med jernbanen?
  - Effektivt, sikkert og miljøvennlig transportsystem til lavest mulig kostnad for samfunnet og brukerne
  - Effektiv ressursbruk er en forutsetning for å oppnå dette
- Konkurransen som virkemiddel for å oppnå effektiv ressursbruk
  - Konkurransen om og/eller i markedet
  - Konkurransen fra andre transportformer
    - Økt konkurranseevne → overføring av transport fra vei til bane
- Konkurransen kan bidra til:
  - Lavere priser
  - Mer effektive bedrifter og lavere kostnader
  - Økt innovasjon
  - Kvalitet tilpasset kundene

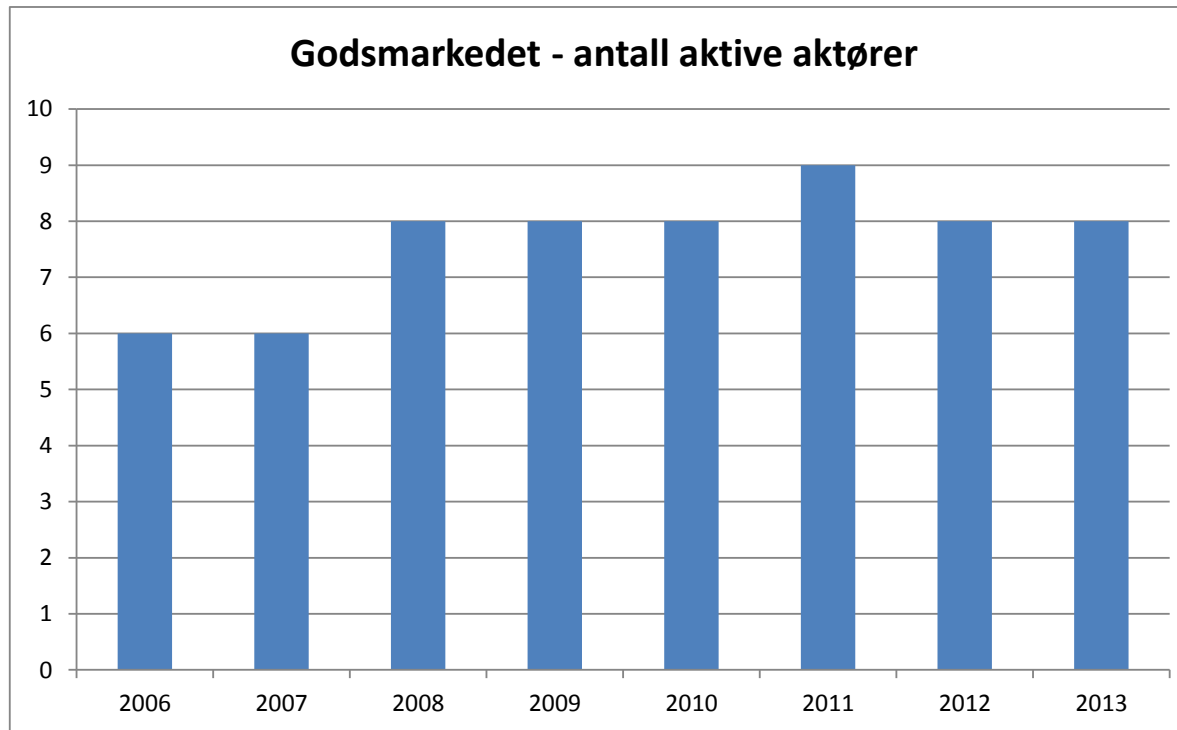
1. Introduksjon

- *Jernbaneforskriften:*
  - Formålet med markedsovervåkingen er å arbeide for et effektivt jernbanemarked med sunn konkurranse og likeverdige vilkår
- *EU-direktiv 2012/34:*
  - «The efficiency of the railway system should be improved, in order to integrate it into a competitive market»

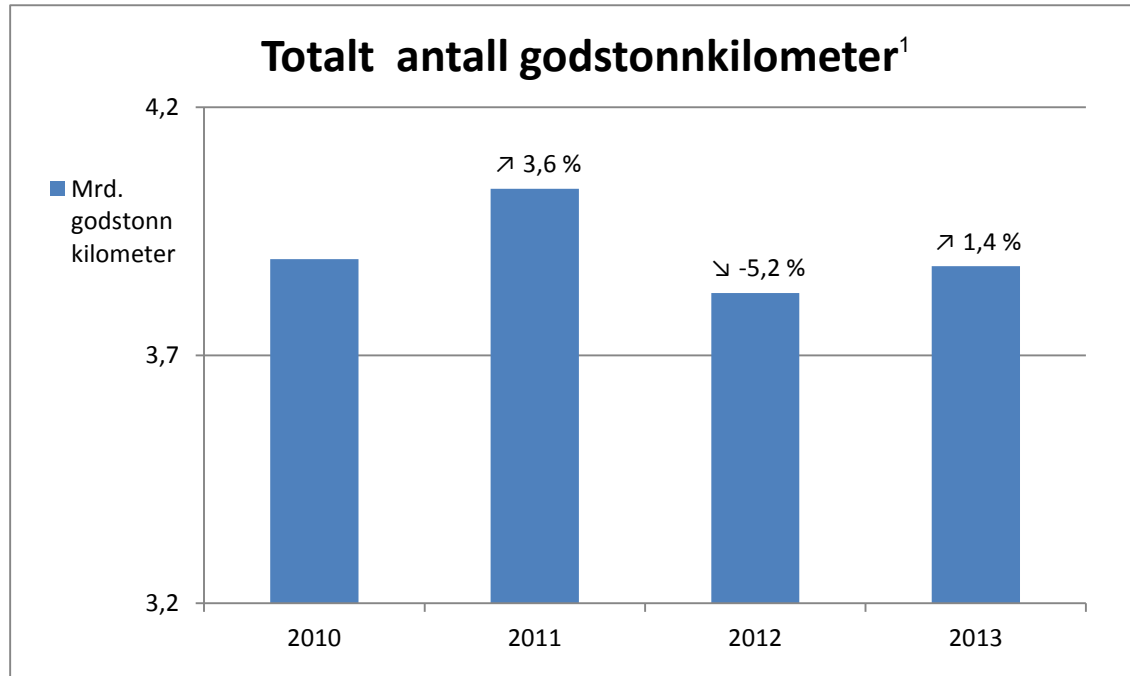
2. Godstransport

- Markedet åpnet for fri etablering i 2007

- Stabilt antall aktører siden markedsåpningen

2. Godstransport

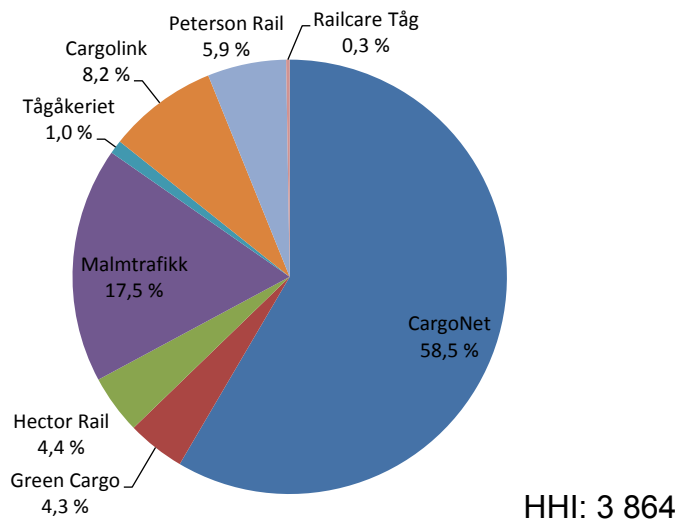

- Liten endring i markedsstørrelsen, tross noen flere aktører
- TØI: 2 % årlig vekst i transportarbeidet 2006-2060
  - Forutsatt tilstrekkelig infrastrukturkapasitet

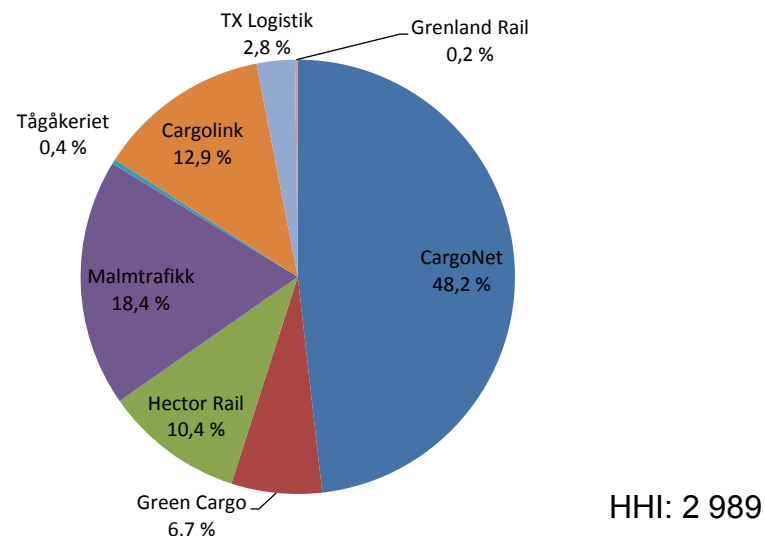
1) Tall basert på innrapportering av felles sikkerhetsindikatorer til SJT

2. Godstransport

Markedsandeler - Godstonnkilometer - 2010¹

Markedsandeler - Godstonnkilometer - 2013¹

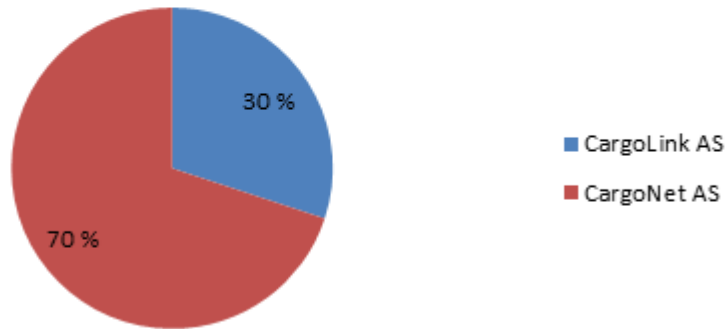

- Redusert markedskonsentrasjon
  - HHI-index falt fra 3 864 i 2010 til 2 989 i 2013
  - HHI-index > 2 500 regnet som høy konsentrasjon
- Men er det reell konkurranse?

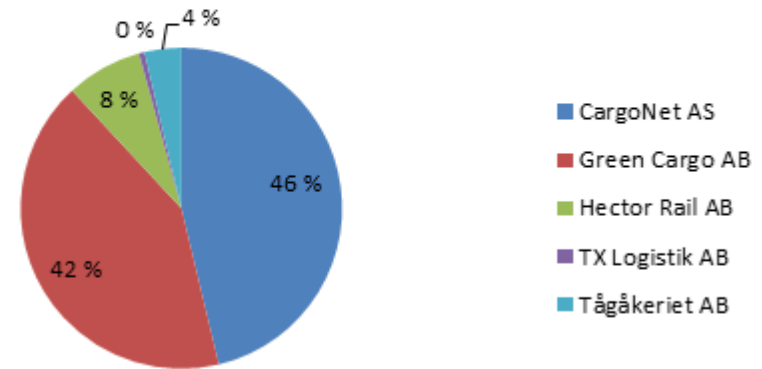
1) Tall basert på innrapportering av felles sikkerhetsindikatorer til SJT

2. Godstransport

Markedsandel - Godstonnkm¹
Alnabru-Bergen 2013

Markedsandel - Godstogkm¹
Alnabru-Magnor 2013

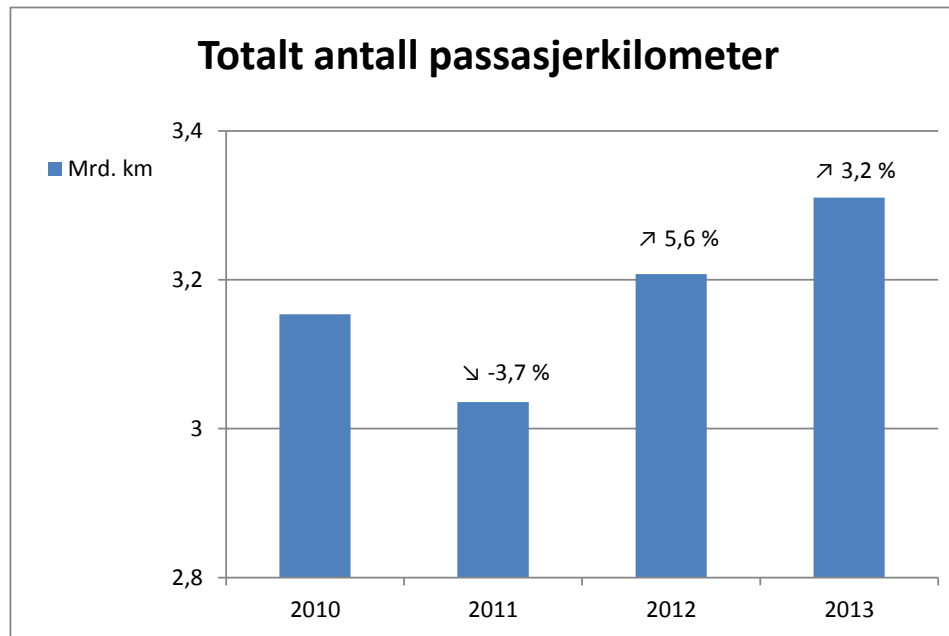
- Varierende grad av markedskonsentrasjon
  - Konkurransen om frakt av gods
  - Få aktører i direkte konkurranse om frakt av gods
  - Konkurransen om infrastrukturkapasitet

1) Tall fra TIOS

3. Persontransport

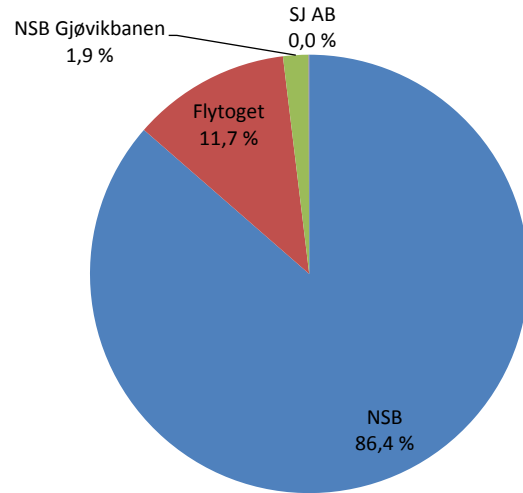
- Markedet er ikke åpnet for fri etablering
- Kun én strekning konkurranseutsatt (anbud)

- 9 % vekst siden 2011, 20 % vekst siden 2006
  - Befolkningsøkning - ca. 10 % siden 2005
  - Bedret punktlighet og ny rutestruktur i desember 2012

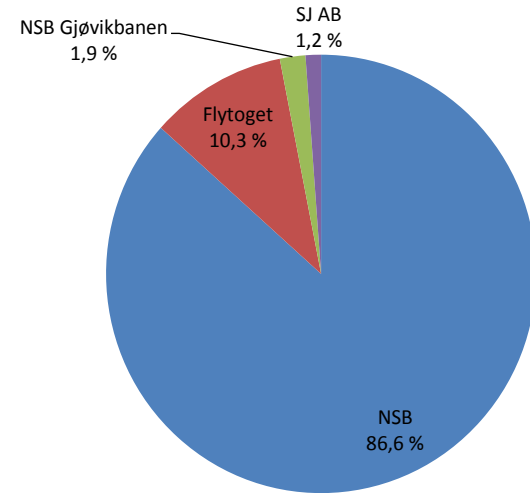
3. Persontransport

Markedsandeler - Passasjerkilometer - 2010¹

HHI: 7 606

Markedsandeler - Passasjerkilometer - 2013¹

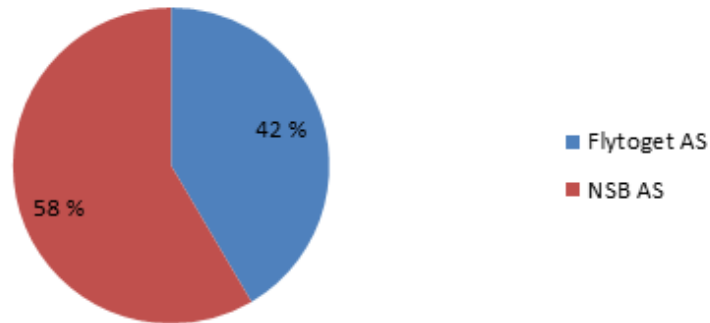
HHI: 7 613

- Stabile markedsandeler
  - Passasjervekst jevnt fordelt mellom aktørene
  - HHI-index indikerer ekstremt høy markedskonsentrasjon
  - Minimal direkte konkurranse

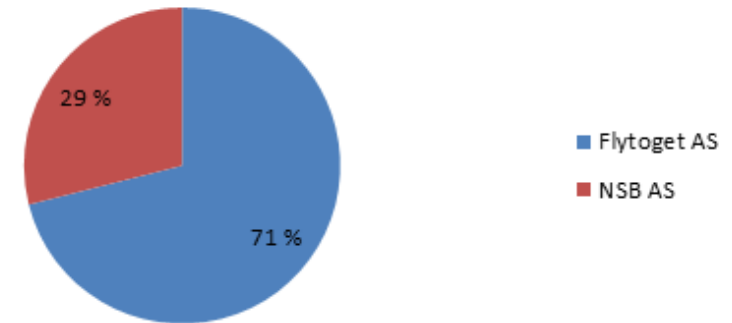
1) Tall basert på innrapportering av felles sikkerhetsindikatorer til SJT

3. Persontransport

Markedsandel - Passasjertogkm¹
Oslo S-Drammen 2013

Markedsandel - Passasjertogkm¹
Oslo S-Gardermoen 2013

- Flytoget største aktør Drammen – Gardermoen
- Infrastrukturbeskrankninger
  - Oslotunnelen dimensjonerende

1) Tall fra TIOS

4. Oppsummering

- Konkurransen som virkemiddel for å oppnå effektiv ressursbruk
- Begrenset konkurranse i jernbanemarkedet
  - ... men noe økt konkurranse i godsmarkedet siden liberaliseringen i 2007
- Markedet for *godstransport* med jernbane har ikke økt
  - Behovet for transport er økende
  - Konkurranse fra andre transportformer
  - Vedlikehold av infrastruktur
- Markedet for *persontransport* med jernbane økt med 20 % siden 2006
  - Befolkningsøkning
  - Ny rutestruktur, bedret punktlighet og økt flytrafikk
  - Konkurranse om markedet? - reduserte kostnader og økt kvalitet på tilbudet

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

SPØRSMÅL?

<http://www.sjt.no/no/Om-oss/Markedsovervaking/>